COMUNITAT VALENCIANA

LA VALL D'AYORA

Excursionisme a la Vall d'Aiora

La Vall d'Aiora circula entre les elevades moles calcàries del macís del Caroig a l'est, i les serres que marquen el límit amb les terres castellanes a l'oest. El seu paisatge de grans espais oberts i elevades moles, tanca molts atractius.
Per a arribar-hi, els camins de la vall -com la coneixen els seus habitants- inviten a calçar-se les botes, agafar la bicicleta o relliscar en piragua per les aigües dels seus rius.

Per a la realització d'excursions és recomanable la consulta de cartografia de detall i de guies especialitzades: R. Cebrián, *Montañas valencianas II* (València, CEV, 1983) i *Montañas valencianas III* (València, CEV, 1986); F.EP.E.T. *El Valle de Ayora* (València, 1986). La Vall d'Aiora està inclosa en els fulls següents del mapa escala 1/50.000: Jalance 27-29 (745), Carcelén 26-30 (767), Ayora 27-30 (768) i Almansa 27-31 (793).

Itineraris excursionistes a la Vall d'Aiora

Les magnifiques condicions de l'àrea per a l'excursionisme han estat aprofitades pel sender de gran recorregut (GR). El GR-7 aprofita camins tradicionals de muntanya que han estat senyalitzats amb pintura blanca i roja pels grups excursionistes per a faciltar la seua utilització.

S'ha publicat la *Topoguía del sector Rebollar-Venta Boquilla* (FTVM-CEV, Valencia, 1989), que cobreix el tram del GR-7 en terres de la Vall d'Aiora.

El recorregut de GR-7 entre el pic Caroig i Cortes de Pallars connecta, a través d'interessants paratges, el punt culminant de la comarca amb el profund encaixament pel qual circula el riu Xúquer. Ofereix, en suma, una bona síntesi del paisatge de la Vall d'Aiora.

Entre les àmplies possibilitats excursionistes de la zona, poden recomanar-se alguns suggeriments.

-Casa de la Hunde-Palomera (1.260 m)-Cueva Negra-La Hunde: recorregut circular per una àrea amb bosc interessant. Horari aproximat: 3.30 h.

-Teresa de Cofrentes-Las Quebradas: des del poble es pot accedir per pista fins a aquest interessant fenomen geomorfològic, format per una sèrie d'allargades fractures.

COMUNITAT VALENCIANA

Itineraris ciclistes a la Vall d'Aiora

Els afeccionats a la bicicleta poden utilitzar-la com a vehicle per a recórrer la comarca. Les tranquil·les carreteres i pistes, algunes d'aquestes asfaltades, formen una xarxa que permet interessants recorreguts.
Alguns suggeriments:

-Ayora-Casas de la Hunde: 15 km.

-Ayora-Castellar de Meca: 20 km.

-Teresa de Cofrentes-Caroig: 20 km, recomanable bicicleta de muntanya.

-Jarafuel-Jalance-Cueva de Don Juan: 17 km, recomanable bicicleta de muntanya.

-Cofrentes-Balneario de los Hervideros-Casas de Basta-Cerro Negro-Cofrentes: 20 km.

Dades d'interés:

Podrem arribar a la Vall d'Aiora per la N-330, direcció Almansa, que creua la N-III a l'altura de Requena.

Una altra via d'entrada a la vall és per la N-340 València-Alacant; ens desviarem en direcció a Enguera per la CV-585 i després agafarem la CV-590 que ens durà fins a Ayora.

Si desitgeu més informació sobre la zona, dirigiu-vos als ajuntaments de Jarafuel, Cofrentes, Jalance, Teresa de Cofrentes, Zarra i Ayora.

Oficines d'informació turística

Tourist Info Jalance
C/ Industria, 11
46624 Jalance
Tel 96 189 71 71
Fax 96 189 71 71
E-mail:jalance@touristinfo.net

www.comunitat-valenciana.com

Al sudoest de la província de València, tocant a la veïna Albacete, s'estén una franja de terres fèrtils regades pels rius Xúquer, Cantabán i Reconque. A les riberes d'aquests rius se situen una sèrie de pobles units pel territori i per la història. **Cofrentes** -en la confluència del Xúquer i del Cabriol- serveix d'entrada al nostre recorregut que continuarà per les poblacions de **Jalance, Jarafuel, Teresa de Cofrentes, Zarra i Ayora.**

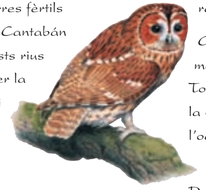

L'abundància dels rius que recorren aquestes terres configuren un relleu de barrancs, muntanyes i valls, amb una vegetació de tipus mediterrani en què abunden els boscos de pins, acompanyats de romer, timó, estepa, ginesta i espart. En altres zones el bosc s'alterna amb el ginebre, la coscolla i l'arboç.

En les terres baixes, els agricultors cultiven cereals, oliveres, vinyes i especialment arbres fruiters dels quals destaquen el presseguer que dóna un fruit molt apreciat a la resta de la Comunitat Valenciana.

L'ampla vall on s'assenten les poblacions queda emmarcada a l'oest per les serres del Boquerón, Palomera i Mugrón i a l'est per la col·lossal Mola de Cortes de Pallars i el Caroig. Aquestes muntanyes són l'habitat natural d'animals com la llebre, el porc senglar, el mufló i la cabra hispànica, tan difícil de contemplar en aquestes latituds. La perdiu roja, el xot i l'àguila reial acompanyen aquesta fauna particular del bosc mediterrani. En les netes aigües dels rius que banyen el territori, conviuen carpes reials, molls, lluços, truites i crancs.

Gràcies a les pintures rupestres i restes materials trobades en els abrics de Tortosillas, del Sordo, dels Monteses i en la Cueva de Don Juan, es confirma l'ocupació humana d'aquestes terres des del Paleolític.

Durant el segle IV abans de Crist va florir la cultura ibèrica, i es va alçar en les proximitats d'**Ayora** una de les ciutats ibèriques més espectaculars de la península: el Castellar de Meca.

Posteriorment, el caràcter fronterer de la vall entre els regnes de Castella i València durant l'etapa medieval, va tenir com a conseqüència la construcció de nombrosos castells. En un primer moment amb la signatura del Tractat d'Almizra va formar part del regne de Castella per a passar, sota Pedro III, a integrar-se en el de València. Amb una població majoritàriament musulmana, l'expulsió dels moriscos va tenir com a conseqüència l'abandó de nombrosos pobles.

Cofrentes -situada en la unió del Cabriol i el Xúquer- està construïda sobre un promontori en el cim del qual, dominant l'horitzó, s'alcen les ruïnes d'un castell d'origen musulmà. A la vora oposada del Cabriol s'alça el puig d'Agrás, un volcà extingit que constitueix el més important aflorament volcànic de tota la Comunitat. A quatre kilòmetres de Cofrentes, el balneari modernista dels Hervideros, envoltat d'abundant vegetació, acull els estiuejants que tots els anys acudeixen a prendre les seues aigües medicinals.

A l'igual de Cofrentes, la localitat veïna de **Jalance** s'estén als peus del seu castell. Envoltada d'una dilatada horta de fruiters, on els presseguers són l'arbre més característic, la resta del seu terme municipal està ocupat per extensos pinars.

A l'eixida de Jalance, en direcció oest, hi ha un mirador des d'on es contempla una àmplia panoràmica de tota la vall i si continuem per aquesta carretera, arribarem a la Cueva de Don Juan, a uns dotze kilòmetres de la població. En el seu interior, la llum juga amb les espectaculars formacions estalagmítiques recreant un singular i esglaiador paisatge. A l'eixida de la cova, la frondosa vegetació envolta unes instal·lacions d'esbarjo que faran més grata l'estada del visitant. Més cap avant, el camí continua fins a un altre incomparable racó de la naturalesa anomenat el Moragete.

Si seguim el nostre recorregut per la nacional 330, que travessa aquest territori, arribarem a **Jarafuel**, situat a la conca del riu Cantabán. La villa, amb carrers estrets i empinats, s'assenta sobre una colina, conservant el seu antic traçat medieval. A l'eixida del poble, en el paratge de Las Rochas, es troba un càmping amb modernes instal·lacions d'esbarjo, envoltat d'ametllers, des del qual s'entreveu una bella vista del poble i de la vall. Al seu terme trobem nombroses fonts enclavades en bonics i acollidors racons. Les més conegudes són la del Tobarro, la Bella i la del Ral. De Jarafuel parteix una pista fins a Cortes de Pallars, recorrent l'impressionant relleu de la Mola de Cortes.

En els ribassos dels camps, els habitants de Jarafuel cultiven el lledoner, arbre amb branques que s'alteren en el creixement per a ser aprofitades en la fabricació artesanal de bastons i mànecs d'eines de cultiu.

Teresa de Cofrentes és la següent població de la vall. En el seu terme, entre el barranc de Carboneras i el d'Argongueña, hi ha un paisatge de cimes i cavitats d'una gran bellesa anomenat Las Quebradas. La quasi totalitat del seu terme està ocupat pel macís de Caroig, a la cima del qual es pot accedir per una pista forestal que transcorre entre barrancs i muntanyes.

Des de Teresa ens desviarem per a apropar-nos a **Zarra**, localitat que en el seu dia va ser residència del governador de la vall.

S'emplaça sobre un puig amb carrers xicotets i pintorescos que van a parar a l'església parroquial de Santa Ana (s XVIII) amb la torre del campanar exempta. En el riu Zarra trobarem un paratge bonic per a descansar, anomenat La Hoz.

Tancant la vall es troba **Ayora**, en el marge esquerra del riu Reconque. Compta amb la població més nombrosa de la zona i s'estén sobre les faldes d'una colina, on queden les restes de l'antic castell. La seua església arxiprestal de Santa Maria (s XVII) conserva unes interessants taules de Yáñez de la Almedina.

En les seues terres es combinen els arbres fruiters amb les grans extensions de cultius de secà, que ens recorden els propers paisatges manxecs. El seu terme té una superfície molt accidentada: en la part més occidental i pròxima a la frontera amb Albacete es troba el paratge narural de La Hunde, junt a la cabalosa font de la Cadena. Les aigües d'aquesta font es recullen en una bassa circular, on es permet el bany, junt a un extens pinar amb instal·lacions i espais per a l'acampada.

D'Ayora són els famosos "gazpachos ayorinos" que es mengen en tota la zona, encara que cada població té les seues peculiaritats gastronòmiques: el "calducho" de Jarafuel, l'olla cofrentina, el "trigo picao" en Teresa o el "ajotonto" de Jalance, per a acabar amb unes postres a base de "grullos", massapans o aiguamel.

Encara que units per la vall, aquests pobles mostren unes característiques pròpies que els diferencien de la resta i es reflecteixen en la varietat de les seues festes. Destaca per la seua originalitat la refrescant batalla de l'aigua en Jarafuel que se celebra durant la segona quinzena d'agost i el recuperat carnaval d'Ayora, sense oblidar les processions i balls en les diferents festes patronals.

TURISME
GENERALITAT VALENCIANA
AGÈNCIA VALENCIANA DEL TURISME

Albacete
Alpera
Cueva de la Vieja
Puntal de Tortosilla 1.202 m
SIERRA LA PALOMERA
Palomera Alta
Palomera Baja
Palomeras 1.260 m
Cueva Negra
Lobo alto
Lobo bajo
La Hunde
Fuente de la Cadena
Alcalá del Jucar
CV-438
1.208 m
Rincón de San Pascual
SIERRA DEL MUGRÓN
Castellar de Meca
Puntal del Arciseco 1.020 m
Montemayor 1.108 m
Atalayas 984 m
CV-440
San Benito
CV-437
Almansa
Valencia
N-330
El Regajo
La Hoz
Río Zarra
Zarra
CV-445
Ayora
Santo Angel
San Antonio
Virgen del Rosario
Río Reconque
Teresa de Cofrentes
Virgen del Carmen
CV-4450
CV-590
Barranco Aregueña
Las Quebradas
Los Albares
Casa El Peral
El Moragete
SIERRA DEL BOQUERÓN
Muela de Juey
Cueva de Don Juan
Los Cañones del Júcar
CV-441
Juey 981 m
El Pico
El Campillo
Tollo Pillete
Fte. Bella
Fte. Tobarro
Río Jucar
Fte. Ral
Jarafuel
7 km
Jalance
Cueva Cujón
CV-439
PR-V-219
Los Baños
Piscinas Naturales
Casas Ibáñez
Balsa de Ves
N
Río Cabriel
Noria
Casas del Río
CV-442
Requena
Valencia
Basta de Abajo
Los Herrideros
Casas de Alcance
Cerro Negro o Agrás
El Fraile
Cofrentes
Las Salinas
Virgen de la Soledad
Embalse de Embarcaderos
Campo del Cura
Río Cautabán
Abrigo Poveda
Abrigo de las Montesas
Alto de Alcola 853 m
Muela de Jalance 886 m
Cueva Hermosa
CV-425
La Cabezuela
Castilblanques
Viñuelas
Los Herreros
Ricartes 847 m
Muela del Albeitar
GR-7
Venta Gaeta
SIERRA MARLÉS
C. de Chirel
Río Jucar
Corbinet
Cortes de Pallás
SL-V-13
Embalse de la Muela
Cinto Cabra 1.107 m
Reserva Nacional de Caza de la Muela de Cortes
CV-428
Embalse de Cortés II
El Oro
Dos Aguas
El Corralejo
Rambla de la Molinera
Caroig 1.126 m
Penón de los Machos 1.092 m
Enguera

Cumbre
Afloramiento volcánico
Punto panorámico
Cueva / Pinturas rupestres
Poblado ibérico
Paraje de interés
Castillo
Ermita
Árbol monumental
Monumento / Museo
Artesanía en madera
Aceite
Miel artesana
Refugio forestal
Área recreativa
Área de acampada
Camping
Hotel / Pensión
Restaurante
Balneario
Alojamiento rural
Albergue
Asistencia Sanitaria 24h.
Gasolina (sin plomo)
Información turística

Carreteras
Pista forestal
Itinerario excursionista señalizado
Curso de agua

menos de 500 m
500 - 800 m
más de 800 m